

3. Cultuurbeleid, vrijwilligers en verenigingen

1. Realisaties van huidige bestuursperiode

- De voorbije zes jaar was onze gemeente op vlak van cultuur absoluut onvergelijkbaar met de bestuursperiodes er voor. Bovendien vertrokken we letterlijk uit het niets. Het gevoerde **cultuurbeleid** vormde uiteindelijk één van de uithangborden van het nieuwe bestuur van de gemeente.
- Om tot dit resultaat te komen werd er een vooraf goed doordachte beleidsvisie ontwikkeld. Het streven naar een hecht cultuurbeleid, conform het decreet, gold daarbij als ultieme doelstelling. Voor het eerst kent Zwalm een wettelijk erkende cultuurraad. Een voltijds cultuurbeleidscoördinator (gesubsidieerd door de hogere overheid) werd aangeworven. De raad voor gemeentelijke gebouwen werd opgericht, waardoor het pluralistisch karakter van het gebruik van de gebouwen werd gewaarborgd (vroeger werden verenigingen als KVLV of Curieus uitgesloten). Een cultuurbeleidsplan werd uitgeschreven en voorzien van actieplannen. Ons cultuurbeleid wordt nu in hoofdzaak verder uitgetekend door de opgerichte cultuurdienst, zijnde de cultuurbeleidscoördinator, de cultuurschepen, de bibliothecaris en steeds in samenspraak met de leden van de cultuurraad. Het is belangrijk te weten dat wij een reële visie ontwikkelden, in samenspraak en vooral na inspraak van zoveel mogelijk actoren. Dat maakte een groter draagvlak, wat zich steeds bewees in de opkomsten bij elke georganiseerde activiteit.
- De **verenigingen** worden bijzonder sterk ondersteund. Volgens het cultuurdecreet dienen de erkende verenigingen ofwel logistiek of geldelijk te worden ondersteund, het Zwalmse gemeentebestuur doet meer dan het decreet voorschrijft en zorgde voor de twee. Er wordt jaarlijks 10.000 euro Vlaams overheidsgeld volgens een verdeelsleutel verdeeld onder alle erkende cultuurverenigingen. Het puntensysteem werd goedgekeurd door de cultuurraad en de gemeenteraad. Er zijn faciliteiten voor alle erkende verenigingen: logistieke en financiële ondersteuning, gratis bekendmaking activiteiten, gratis gebruik gemeentelijke gebouwen (nu ook gemeenteraadszaal extra ter beschikking), enz... De unieke samenwerking rond de 12-12 Haiti-actie was ongezien in onze gemeente. De Zwalmse verenigingen, van alle kleuren en bezigheden, maakten van deze actie op meerdere vlakken een bijzonder succes. Er is ook de oprichting en uitbreiding van de uitleendienst, er is intern een evenementencel opgericht met een éénloketfunctie bij het aanvragen van een evenement, om de verenigingen nog sterker bij te staan.
- De cultuurdienst van de gemeente organiseert zelf ook talrijke evenementen waarvoor ze vaak projectsubsidies ontvangt, zo bv. voor Open Monumentendag, Lezen in de lente, enz... De cultuurdienst werkt voor deze evenementen nauw samen met de gemeentelijke evenementencel, de gemeentelijke technische diensten en vele **vrijwilligers**. Er worden nu ook vrijwilligersvergoedingen ter beschikking gesteld voor medewerkers aan culturele activiteiten. Het grote aantal vrijwilligers gaf een enorme 'boost' aan het socio-culturele leven van Zwalm en drukte bovendien fel de kosten van de projecten, waardoor we net dat ietsje meer konden realiseren. Er worden geregeld infoavonden opgezet (bv. over VormingPlus), er is een jaarlijkse bedankingsavond voor alle vrijwilligers (filmvoorstelling of dansavond), gratis verzekeringen voor vrijwilligers, enz... Het bezoek van het Koninklijk Prinsenvaar in september 2011 stond, op verzoek van de burgemeester, ook doelbewust in het teken van de vrijwilligers: in de bezochte instellingen spelen vrijwilligers immers een bijzonder grote rol, en tijdens het Internationaal Jaar van het Vrijwilligerswerk mocht dit toch een bijkomende aandacht krijgen!
- Belangrijke nieuwe verwezenlijking is de start van **Zwalm Kluistert**, de cultuurprogrammatie doorheen het jaar, met een Festival van Vlaanderen-concert in een achttal kerkgebouwen in onze gemeente, muziekoptredens, kindertheater, de programmatie van comedy, enz...
- De **cultuurraad** krijgt ruime inspraak (bv. in de keuze van artiesten voor Zwalm Kluistert) en ontwikkelde de afgelopen jaren ook eigen initiatieven.
- Daarnaast en ietwat los van deze structuur beschikten we in Zwalm ook over een buurtwerker die vooral de socio-culturele aspecten uitwerkte onder de noemer **Toer d'Amour** (dorpsfeesten in Beerlegem en Sint-Denijs-Boekel, het N6-project, Cinema Pax, de Zwalmgames, enz...). De doelstelling is om buurtinitiatieven te stimuleren en een reeks nieuwe gemeenschapsvormende projecten op te starten die in en tussen de dorpen van Zwalm een sociale dynamiek creëren.

Het is een quasi uniek concept dat gemeenschapsbevorderende projecten ontstaan vanuit een luisterend oor aan de basis, zijnde de gewone samenleving. Filip Loobuyck luistert naar verhalen, zoekt verbanden, ziet de gemiste opportuniteiten en genereert een draagvlak voor de organisatie van een evenement met de betrokkenen. Hier ligt de klemtoon meer op het sociale aspect, maar cultuur vormt wel het bindmiddel bij deze projecten. De resultaten van zijn werk zijn fenomenaal, ze zorgden voor veel meer warmte in Zwalm dan ooit tevoren. In 2011 haalden we 99.000 euro subsidies op voor Toer d'Amour vanwege LEADER, een Europees subsidiëringsprogramma voor plattelandsontwikkeling.

- De diensten van de gemeentelijke **bibliotheek** zijn fors uitgebreid. De openingsuren zijn in aantal verdubbeld in zes jaar, het aanbod is sterk uitgebreid, de informatisering is doorgevoerd (nu is het mogelijk om boeken online te reserveren, op te zoeken en te bestellen), de bib zelf is beschikbaar voor evenementen van verenigingen of eigen initiatieven (lezingen, voordrachten, ...). Er is een goede samenwerking binnen het samenwerkingsverband van de Zuid-Oostvlaamse bibliotheken Zovla (Zwalm was vorig jaar voorzitter van Zovla, onder het voorzitterschap van de cultuurschepen. De samenwerking leidde ook tot tal van initiatieven, zoals een kleuterinitiatie, voorleesweek, e.d.
- Inzake het **kunstraprimonium** is Zwalm lid geworden van de monumentenwacht en besteedt de gemeente als maar meer aandacht aan ons cultureel erfgoed. Monumenten worden nu regelmatig geïnspecteerd en tijdig aangepakt om grotere kosten te voorkomen. In het kader van Zwalm, Dorp van de Ronde 2011 heeft de gemeente een belangrijk kunstwerk kunnen verwerven, namelijk een groot bronzen beeld Héros van dorpsgenoot en internationaal vermaard hedendaags kunstenaar Johan Tahon. Dank zij de kunstenaar kon de gemeente dit belangrijk werk tegen kostprijs van de materialen aankopen (voornamelijk bronsgieten) als blijk van wederzijdse erkenning.
- Via de gemeentelijke **cultuuraffiche** kunnen verenigingen elk trimester hun activiteiten aankondigen.
- Inwoners van Zwalm kunnen quasi gratis beroep doen op beginnende muziekgroepen via een door het gemeentebestuur afgesloten overeenkomst met '**Coming Bands vzw**'.

2. aandachtspunten voor de beleidsperiode 2013-2018

- Het huidig **culturaanbod** mag zeker niet worden teruggeschoefd. Hoewel de voorbije legislatuur zich kenmerkte door een ware opleving van het culturele leven in Zwalm, komen we als gemeente zeker niet aan wat gemiddeld in landelijk Vlaanderen aan cultuur wordt gespendeerd. We pleiten ervoor, naar draagkracht van de gemeente, om verdere inspanningen te leveren om het cultuurpeil in onze gemeente te vrijwaren. Juist in tijden van crisis moet de cultuursector een gedegen ondersteuning krijgen, bovendien zijn het elementen waardoor onze bevolking zich versterkt.
- **Inspraak** is en blijft de belangrijkste pijler van de nieuwe beleidsvisie. We wensen het cultuurbeleid zoveel als mogelijk af te stemmen op het hervormde cultuurdecreet, zonder al te bruske veranderingen door te voeren.
- De **verenigingen** worden verder gestimuleerd om nieuwe initiatieven te ontwikkelen, daarom wordt de huidige ondersteuning verder ontwikkeld. Dit kan in de eerste plaats ook op logistieke wijze, bijvoorbeeld door de gratis uitleendienst verder uit te breiden met allerhande materiaal en voorzieningen. Bovendien moeten verenigingen ook versterkt worden via vormingsinitiatieven. Daar horen vormingen over 'communicatie' bij. Ook het partnerschap dat Zwalm aangenomen heeft met 'Uit' moet verzilverd worden. Op de website, maar ook om onze verenigingen een forum te geven waarop ze hun activiteiten online kunnen publiceren.
- In de **Zwalmparel** zijn verbeteringen nodig voor de verhoging van het gebruikscomfort (warm watervoorziening, , plaatsing spoelbakken, extra vuilbakken,...), de aanpassing van het brandalarm en voornamelijk de technische functionaliteit voor de optredens van verenigingen en de gemeente (Zwalm Kluistert e.a.). Er dient bovendien een globale visie ontwikkeld te worden over de verspreide gemeentelijke 'verenigingsgebouwtjes' over het grondgebied. De vraag dringt zich op of een goed voorziene infrastructuur niet beter al die kleine gemeenschapsvoorzieningen zouden vervangen. Indien deze laatste worden behouden, is het belangrijk de eigenheid van de gebouwen, vooral de schoolgebouwtjes, te bewaren, de accommodaties te verbeteren en vooral te werken aan geluids- en warmte-isolatie. Bij hoge kostenraming kan voor bepaalde projecten een publiek private samenwerking overwogen worden.

- De uitbreiding en verdere modernisering en uitstraling van de bibliotheek wordt een belangrijke prioriteit. Daarom wordt de locatie overgebracht naar een nieuw op te richten gebouw. Dit gebouw voldoet bij voorkeur aan de nieuwe noden en wensen op vlak van licht, lucht en laag energie verbruik, met bij voorkeur passiefwaarden

3. Checklist

1. Start maken van een cultuurbeleid: ok
2. Oprichting van een wettelijk erkende cultuurraad, de aanwerving van een beleidscoördinator, het organiseren van gedegen inspraak: ok
3. Ondersteuning van de verenigingen: ok, nu ook via vorming
4. De bibliotheek wordt groter in aanbod en openingsuren: ok, aan de noodzakelijke herlokalisatie wordt gewerkt
5. Het aanbod van Zwalm Kluistert is een feit: ok, te behouden
6. De oprichting van een gemeentelijke uitleendienst: ok, dient verder te worden uitgebreid
7. De Zwalmparel wordt verder onder handen genomen, meer en betere accommodatie: aan te werken
8. Werk maken van globale visie op lokaaltjes verenigingen in de verschillende dorpen: doen!
9. Het bedankingsbeleid voor de vrijwilligers: ok, absoluut verder doen!
10. Gemeenschapsbevorderende activiteiten van Toer d'Amour: ok, het zou ons tientallen jaren terugslaan indien we dit soort dingen niet langer zouden doen